

**СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПІДТРИМКА
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ**

ПАМ'ЯТКА

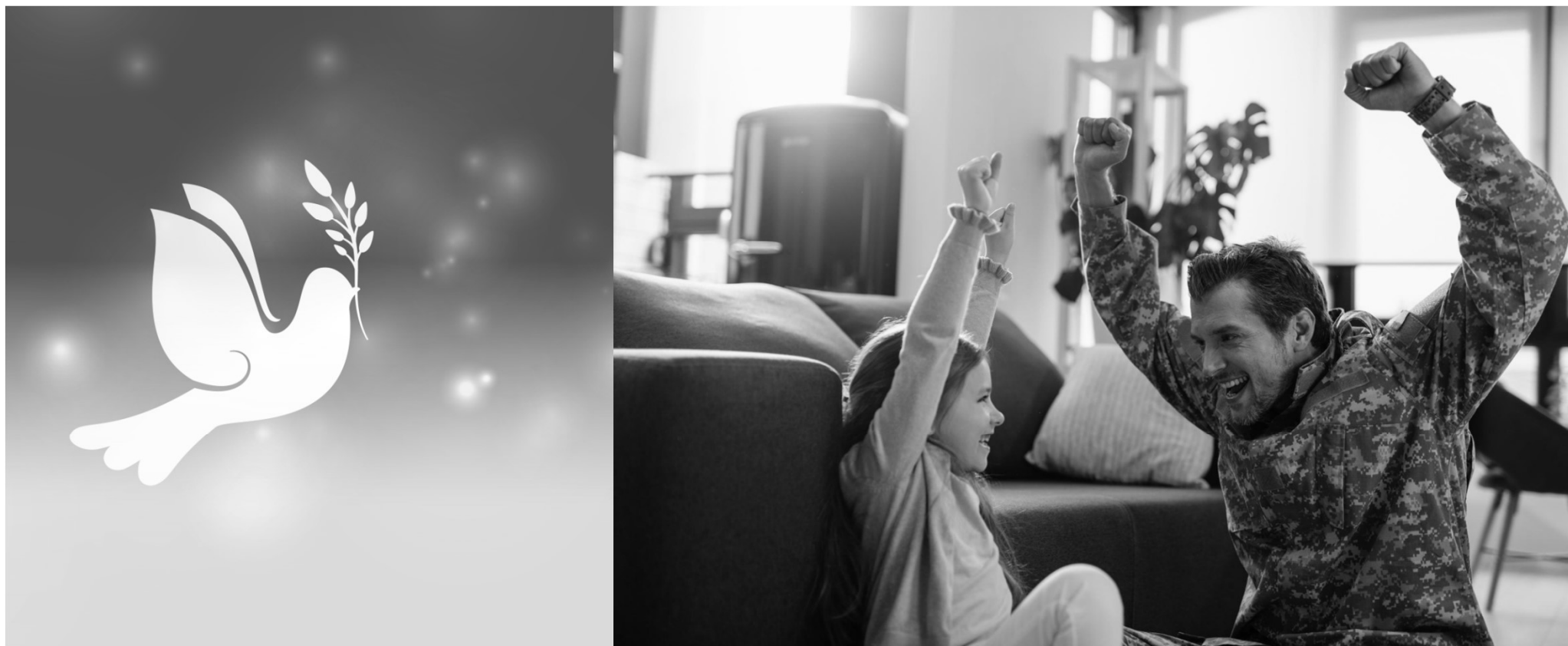
СОЦІАЛЬНИЙ І ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

**ДЕПАРТАМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ**

Київ 2024

СОЦІАЛЬНИЙ І ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ

Основні засади державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей, визначає **Закон України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей” (Закон № 2011)**, який встановлює єдину систему їх соціального та правового захисту, гарантує військовослужбовцям та членам їх сімей в економічній, соціальній, політичній сферах сприятливі умови для реалізації їх конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни та регулює відносини у цій галузі.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАКОНУ № 2011:

- ❖ **Забезпечення громадянських прав і свобод**
- ❖ **Право на свободу світогляду і віросповідання**
- ❖ **Недоторканість військовослужбовця**
- ❖ **Основні права, пов'язані з проходженням військової служби**
- ❖ **Право на вибір місця проживання і виїзд за кордон**
- ❖ **Грошове забезпечення**
- ❖ **Продовольче, речове та інше забезпечення**
- ❖ **Службовий час і час відпочинку**
- ❖ **Відпустки. Порядок надання та відкликання**
- ❖ **Право на охорону здоров'я та медичну допомогу**
- ❖ **Забезпечення військовослужбовців і членів їх сімей жилими приміщеннями**
- ❖ **Право військовослужбовців і членів їх сімей на освіту**
- ❖ **Пільги військовослужбовцям та членам їх сімей**
- ❖ **Пенсійне забезпечення і допомога**
- ❖ **Одноразова грошова допомога у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності**
- ❖ **Відшкодування заподіяної шкоди**
- ❖ **Соціальні гарантії прав членів сімей військовослужбовців**
- ❖ **Право військовослужбовців на оскарження неправомірних рішень**
- ❖ **Право на правову допомогу**

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Соціальний захист – це діяльність держави, спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі.

Це право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, у старості, а також в інших випадках, передбачених законом.

Інструкція про організацію у Збройних Силах України соціального і правового захисту військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, призваних на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, та членів їхніх сімей, працівників Збройних Сил України затверджена наказом Міністерства оборони України від 19.01.2016 № 27

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ І СВОБОД (СТАТТЯ 5)

Військовослужбовці, обрані на виборні посади до місцевих рад, на яких вони працюють на постійній основі, прикомандировуються до відповідних місцевих рад із залишенням на військовій службі. Час роботи військовослужбовця на виборній посаді в місцевій раді, на якій він працює на постійній основі, зараховується до вислуги років на військовій службі.

Закон України від 19.02.2004 № 1519-IV

“Про внесення змін та визначення таким, що втратили чинність, деяких законів та інших актів Верховної Ради України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про статус народного депутата України”

ПРАВО НА СВОБОДУ СВИТОГЛЯДУ І ВІРОСПОВІДАННЯ (СТАТТЯ 6)

Військовослужбовці вправі **сповідувати будь-яку релігію** або не сповідувати ніякої, відкрито висловлювати свої релігійні або атеїстичні переконання.

Постанова КМУ від 02.08.2022 № 859

“Про затвердження Положення про порядок видачі мандата на право здійснення військової капеланської діяльності”

Директива МОУ від 21.04.2006 № Д-25

“Про впорядкування питань задоволення релігійних потреб військовослужбовців Збройних Сил України”

Наказ МОУ від 14.12.2016 № 685

“Про затвердження Положення про службу військового духовенства (капеланська служба) у Збройних Силах України”

Наказ Міністерства інфраструктури України від 06.06.2017 № 201

“Про затвердження Положення про службу військового духовенства (капеланська служба) у Державній спеціальній службі транспорту”

НЕДОТОРКАНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ (СТАТТЯ 7)

Військовослужбовцю гарантується недоторканність особи. Він не може бути арештований інакше, як на підставі судового рішення.

ОСНОВНІ ПРАВА, ПОВ'ЯЗАНІ З ПРОХОДЖЕННЯМ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ (СТАТТЯ 8)

Використання військовослужбовців для виконання завдань, не пов'язаних з військовою службою, забороняється та тягне за собою відповідальність згідно із законом.

Військовослужбовці можуть залучатися до участі у ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха та в інших окремих випадках лише за рішенням Верховної Ради України.

Указ Президента від 10.12.2008 № 1153/2008

“Про Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України”

Постанова КМУ від 23.02.2022 №154

“Про затвердження Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки”

Наказ МОУ від 10.04.2009 № 170

“Про затвердження Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України”

**ОСНОВНІ ПРАВА, ПОВ'ЯЗАНІ З ПРОХОДЖЕННЯМ
ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ (СТАТТЯ 8)**

**Наказ МОУ та Міністерства освіти і науки України
від 14.12.2015 №719/1289**

*“Про затвердження Інструкції про організацію військової підготовки громадян України за
програмою підготовки офіцерів запасу”*

**Наказ МОУ, Міністерства охорони здоров'я України і Міністерства освіти і науки України
від 29.06.2016 № 322/631/709**

*“Про затвердження Інструкції про організацію військової підготовки громадян України за
програмою підготовки офіцерів запасу медичної служби*

ПРАВО НА ВИБІР МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ І ВИЇЗД ЗА КОРДОН (СТАТТЯ 8¹)

Вибір місця проживання при звільненні з військової служби в будь-якому населеному пункті України або в іншій державі відповідно до законів та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Указ Президента України від 30.01.2015 № 40/2015

“Про додаткові заходи щодо забезпечення проведення часткової мобілізації у 2015 році”

ГРОШОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (СТАТТЯ 9)

Грошове забезпечення в обсязі, що відповідає умовам військової служби, стимулює закріплення кваліфікованих військових кадрів.

Постанова КМУ від 30.08.2017 № 704 “Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб”;

Постанова КМУ від 28.02.2022 № 168 “Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану”;”

Постанова КМУ від 30.11.2016 № 884 “Про затвердження Порядку виплати грошового забезпечення сім'ям військовослужбовців, захоплених у полон або заручниками, а також інтернованих у нейтральних державах або безвісно відсутніх”;

Наказ МОУ від 07.06.2018 № 260 “Про затвердження Порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам;

Наказ МОУ від 13.03.2017 № 139 “Про виплату спеціальної надбавки військовослужбовцям Сил спеціальних операцій Збройних Сил України”

ПРОДОВОЛЬЧЕ, РЕЧОВЕ ТА ІНШЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (СТАТТЯ 9¹)

Продовольче забезпечення військовослужбовців здійснюється за нормами і в терміни, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Речове забезпечення військовослужбовців здійснюється за нормами і в терміни, що визначаються Міністром оборони України, у тому числі Державною спеціальною службою транспорту, а порядок грошової компенсації вартості за неотримане речове майно визначається Кабінетом Міністрів України.

Постанова КМУ від 16.03.2016 № 178

“Про затвердження Порядку виплати військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації і Управління державної охорони грошової компенсації вартості за неотримане речове майно”

Наказ МОУ від 29.04.2016 № 232

“Про речове забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту”; Наказ Мінінфраструктури від 10.05.2017 № 171 “Про затвердження норм забезпечення речовим майном військовослужбовців Державної спеціальної служби транспорту в мирний час та особливий період”

ПІДЙОМНА ДОПОМОГА ПРИ ПЕРЕЇЗДІ
військовослужбовців до нового місця служби.

Наказ МОУ від 05.02.2018 № 45

*"Про затвердження Порядку виплати військовослужбовцям Збройних Сил
України підйомної допомоги"*

СЛУЖБОВИЙ ЧАС І ЧАС ВІДПОЧИНКУ (СТАТТЯ 10)

Загальна тривалість службового часу військовослужбовців на тиждень не може перевищувати нормальної тривалості робочого часу за відповідний період, визначеної законодавством України, за винятком: військових навчань, походів кораблів, бойових стрільб та бойових чергувань, несення служби в добовому наряді та інші заходи, пов'язані із забезпеченням боєготовності військових частин, яка здійснюються без обмеження загальної тривалості службового часу.

ВІДПУСТКИ. ПОРЯДОК НАДАННЯ ТА ВІДКЛИКАННЯ (СТАТТЯ 10¹)

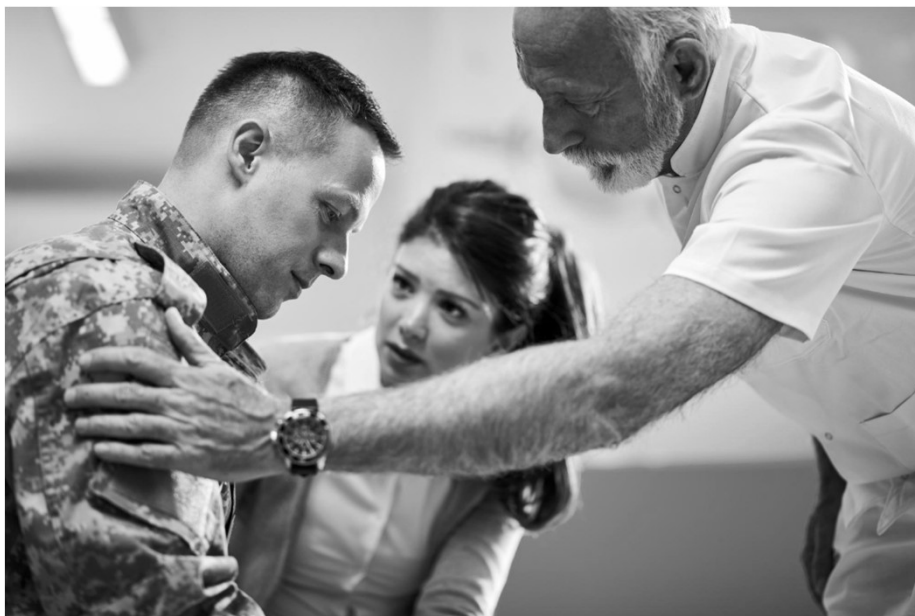

Військовослужбовцям, крім військовослужбовців строкової військової служби та курсантів (слухачів) вищих військових навчальних закладів, надаються щорічні основні відпустки із збереженням грошового, матеріального забезпечення та наданням грошової допомоги на оздоровлення у розмірі місячного грошового забезпечення. Тривалість такої відпустки від 30 до 45 календарних днів залежно від вислуги років.

Також передбачені відпустки:

- всім військовослужбовцям відпустка за сімейними обставинами та з інших поважних причин – до 10 календарних днів;
- курсантам (слухачам) вищих військових навчальних закладів – канікулярні: зимова – тривалістю до 14 календарних днів та літня – 30 календарних днів;
- військовослужбовцям строкової військової служби – відпустка тривалістю 10 календарних днів за весь період проходження військової служби.

ПРАВО НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я ТА МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ (СТАТТЯ 11)

Охорона здоров'я військовослужбовців забезпечується створенням сприятливих санітарно-гігієнічних умов проходження військової служби, побуту та системою заходів з обмеження дії небезпечних факторів військової служби, з урахуванням її специфіки та екологічної обстановки, які здійснюються командирами (начальниками) у взаємодії з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Постанова КМУ від 27.04.2011 № 446

“Про затвердження Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками до санаторно-курортних закладів військовослужбовців, ветеранів війни, ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ та деяких інших категорій осіб і членів їх сімей”

Постанова КМУ від 29.11.2022 № 1338

“Деякі питання надання безоплатної психологічної допомоги особам, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членів сімей таких осіб та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни і членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України відповідно до Закону України “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ ЖИЛИМИ ПРИМІЩЕННЯМИ (СТАТТЯ 12)

Держава забезпечує військовослужбовців **жилими приміщеннями** або за їх бажанням грошовою компенсацією за належне їм для отримання жила приміщення на підставах, у межах норм і відповідно до вимог, встановлених **Житловим кодексом** Української РСР, іншими законами, в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Постанова КМУ від 03.08.2006 № 1081

“Про затвердження Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями”;

Постанова КМУ від 06.07.2011 № 715

“Деякі питання будівництва житла для військовослужбовців та членів їх сімей на земельних ділянках, що належать до земель оборони”

Постанова КМУ від 08.10.2012 № 1036

“Про затвердження Порядку визначення розміру та надання військовослужбовцям та членам їх сімей грошової компенсації за належне їм для отримання жила приміщення”

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИЛИМИ ПРИМІЩЕННЯМИ (продовження)

Постанова КМУ від 26.06.2013 № 450

“Про розмір і порядок виплати грошової компенсації військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, розвідувальних органів, Державної прикордонної служби, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Державної спеціальної служби транспорту, Управління державної охорони та військовослужбовцям, відрядженим до Міністерства освіти і науки, державного космічного агентства, за піднайм (найм) ними житлових приміщень”

Постанова КМУ від 17.07.2015 № 509

“Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання кредитів на будівництво (придбання) житла для науково-педагогічних та педагогічних працівників”

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИЛИМИ ПРИМІЩЕННЯМИ (продовження)

Постанова КМУ від 02.09.2015 № 728

“Порядок визначення розміру і надання військовослужбовцям та членам їх сімей грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення”

Постанова КМУ від 27.11.2019 № 980

“Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла”

Наказ МОУ від 31.07.2018 № 380

“Про затвердження Інструкції з організації забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей жилими приміщеннями”;

Наказ МОУ від 06.09.2021 № 271

“Про затвердження Інструкції з організації забезпечення військовослужбовців Державної спеціальної служби транспорту та членів їх сімей жилими приміщеннями”

ПРАВО ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ НА ОСВІТУ (СТАТТЯ 13)

Військовослужбовці мають право на навчання (у тому числі на отримання післядипломної освіти) у військових навчальних закладах, відповідних підрозділах підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації військовослужбовців.

Військовослужбовцям, які прийняті на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу після здобуття базової або повної вищої освіти за державним замовленням, дозволяється навчатися в інших вищих навчальних закладах без відриву від служби після проходження ними строку служби, який дорівнює часу їхнього навчання для здобуття попередньої вищої освіти.

Постанова КМУ від 05.08.1996 № 918

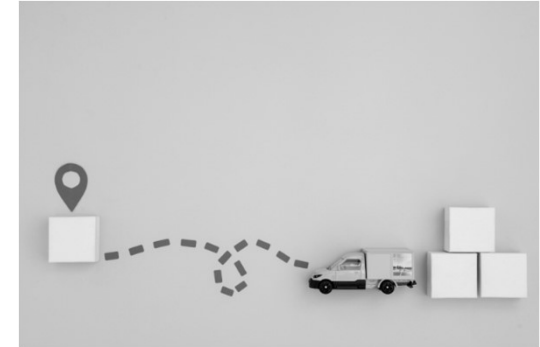
“Про затвердження Комплексної програми соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, та створення національної наглядової ради з її реалізації”

Наказ МОУ від 26.07.2013 № 524

“Про затвердження порядку та умов направлення на професійну підготовку, перепідготовку або підвищення кваліфікації військовослужбовців Збройних Сил України, які звільняються у зв’язку із скороченням штатів або проведенням організаційних заходів, за станом здоров’я”

ПІЛЬГИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ ТА ЧЛЕНАМ ЇХ СІМЕЙ (СТАТТЯ 14)

Військовослужбовці мають право на безоплатний проїзд та безоплатне перевезення до 20 тон.
особистого майна

Постанова КМУ від 02.03.2016 № 155

“Про затвердження Порядку відшкодування витрат, пов'язаних з перевезенням військовослужбовців та членів їх сімей, їх особистого майна залізничним, повітряним, водним і автомобільним (за винятком таксі) транспортом”

Наказ Міністерство транспорту та зв'язку України від 27.12.2006 № 1196

“Про затвердження Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України”

Особам, які мають право на пільги, гарантії та компенсації, передбачені цим Законом, видаються посвідчення.
Форма та порядок видачі посвідчень встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Постанова КМУ від 28.05.1993 № 379

“Про посвідчення на право користування пільгами членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли) чи пропали безвісти під час проходження військової служби”

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ДОПОМОГА (СТАТТЯ 15)

Пенсійне забезпечення військовослужбовців після звільнення їх з військової служби провадиться відповідно до Закону України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”.

Наказ МОУ від 14.08.2014 №530

“Положення про організацію в Міністерстві оборони України роботи з обчислення вислуги років для призначення пенсій військовослужбовцям і забезпечення соціальними виплатами осіб, звільнених з військової служби у Збройних Силах України, та членів їх сімей”

ОДНОРАЗОВА ГРОШОВА ДОПОМОГА У РАЗІ ЗАГИБЕЛІ (СМЕРТІ), ІНВАЛІДНОСТІ АБО ЧАСТКОВОЇ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ БЕЗ ВСТАНОВЛЕННЯ ІНВАЛІДНОСТІ (СТАТТІ 16 – 16⁴)

Одноразова грошова допомога у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві – гарантована державою виплата, що здійснюється особам, які згідно з цим Законом мають право на її отримання.

Постанова КМУ від 28.05.2008 № 499

“Про затвердження Порядку та умов призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), поранення (контузії, травми або каліцтва) чи інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних і резервістів, призваних на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, та інвалідності звільнених з військової служби (зборів) осіб”

Постанова КМУ від 25.12.2013 № 975

“Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві”

ОДНОРАЗОВА ГРОШОВА ДОПОМОГА (продовження)

Постанова КМУ від 17.09.2014 № 460

“Про затвердження Порядку та умов виплати деяким категоріям військовослужбовців одноразової грошової допомоги у разі звільнення з військової служби”

Постанова КМУ від 28.02.2022 № 168

“Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану”

Наказ МОУ від 14.08.2014 № 530

“Про затвердження Положення про організацію в Міністерстві оборони України роботи з обчислення вислуги років для призначення пенсій військовослужбовцям і соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та членів їх сімей”

Наказ МОУ від 31.12.2014 № 937

“Про затвердження Інструкції з організації роботи із соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та членів їх сімей у МОУ”

ВІДШКОДУВАННЯ ЗАПОДІЯНОЇ ШКОДИ (СТАТТЯ 17)

Відшкодування військовослужбовцям заподіяної моральної і матеріальної шкоди провадиться у встановленому законом порядку.

Постанова ВСУ від 31.03.1995 № 4

“Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди”;

Пленум ВСУ від 15.04.2005 № 4

“Про окремі питання застосування судами України законодавства про пенсійне забезпечення військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової служби), осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб”

СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ПРАВ ЧЛЕНІВ СІМЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ (СТАТТЯ 18)

Члени сімей військовослужбовців строкової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу мають переважне право при прийнятті на роботу і на залишення на роботі при скороченні чисельності або штату працівників, а також на першочергове направлення для професійної підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки з відривом від виробництва та на виплату на період навчання середньої заробітної плати.

ПРАВО ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НА ОСКАРЖЕННЯ НЕПРАВОМІРНИХ РІШЕНЬ (СТАТТЯ 19)

Неправомірні рішення, дії (бездіяльність) органів військового управління та командирів (начальників) можуть бути оскаржені військовослужбовцями в порядку, передбаченому законами, статутами Збройних Сил України та іншими нормативно-правовими актами.

ПРАВО НА ПРАВОВУ ДОПОМОГУ (СТАТТЯ 20)

Військовослужбовцям гарантується право на захист у порядку, встановленому законами України.

Судочинство у справах за участю військовослужбовців, які проходять військову службу на території України, здійснюється відповідно до законів України, а військовослужбовців, які проходять військову службу за межами території України, – відповідно до вимог міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

**СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПІДТРИМКА
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ**

SOCIAL.MIL.GOV.UA

